

Угрин Б.В.

здобувач третього рівня вищої освіти «доктор філософії»,
Західноукраїнський національний університет
ORCID: <https://orcid.org/0009-0008-3413-2956>

Uhryn Bohdan

Candidate for the Third Level of Higher Education “Doctor of Philosophy”,
West Ukrainian National University

ФІНАНСОВИЙ ВИМІР ГЛОБАЛЬНОЇ ЕКОНОМІЧНОЇ ІНТЕГРАЦІЇ ТА ОЦІНКА ІНСТИТУЦІЙНОГО СЕРЕДОВИЩА

Анотація. Дослідження розкриває питання фінансового виміру глобальної економічної інтеграції в умовах глобальних змін та фрагментарності інституційного середовища. Аргументовано, що глобальна економічна інтеграція є багаторівневою та відкритою системою, тому є нестійкою до визначених викликів і загроз. Обґрунтовано роль фінансових чинників в інтеграційних процесах. Запропоновано структурні елементи фінансового виміру глобальної економічної інтеграції. Здійснено розподіл країн за рівнем фінансової відкритості та підтверджено значні асиметрії. Проаналізовано інституційні та економічні умови глобальної інтеграції країн на основі запропонованих показників. Побудовано кореляційну матрицю та виявлено лінійні зв'язки між ними. Визначено чотири квартали країн та обґрунтовано їх розподіл. Підтверджено неоднорідність інституційних та економічних умов глобальної економічної інтеграції.

Ключові слова: фінансова глобалізація, фінансова відкритість, фінансова інтеграція, фінансовий ринок, глобальна економічна інтеграція, асиметрії, фрагментація глобального простору, глобальні виклики і загрози, інституційне середовище, економічний добробут.

Вступ та постановка проблеми. Під впливом глобальних змін сучасний етап розвитку світової економіки характеризується якісними та кількісними структурними трансформаціями, які охоплюють усіх акторів міжнародних економічних відносин (країни, регіональні об'єднання, ТНК та ін.) та сфери, в тому числі міжнародну торгівлю, фінансові ринки, виробничі ланцюги, інвестиційні потоки, тощо. Ці процеси, доповнені прискореною цифровізацією, фінансовою лібералізацією та економічною відкритістю, наближують країни одна до одної, посилюють їхню взаємну залежність через мобільність капіталу, але також суттєво змінюють архітектуру глобальної економічної інтеграції. У світі стає все більше прикладів того, як фінансовий сектор виступає ключовим каналом передачі як позитивних ефектів інтеграції, так і системних ризиків. За таких умов, зростає роль інституційного середовища, фрагментарність якого може посилити ризики, або ж підвищити інтеграційний ефект для національних економік. Тому результативність глобальної інтеграції залежить від здатності країн долати асиметричність розвитку та фінансову вразливість, нерівномірний доступ до глобальних фінансових ресурсів, дотримуватися балансу між лібералізацією фінансових ринків і необхідністю їх регулювання.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Проблеми глобальної інтеграції та фінансової глобалізації отримали належне наукове висвітлення в дослідженнях зарубіжних та вітчизняних науковців,

аналітичних звітах міжнародних інституцій. Професор Білорус О. [1], оцінюючи сучасні тенденції глобалізації, ставить питання про альтернативи сучасній фінансовій цивілізації, проте дотримується думки, що самій глобалізації немає альтернатив. Так, Луцишин З. розглядає фінансову глобалізацію з позицій її парадоксів [2] та трактує як складний та суперечливий процес. Безперечно, на практиці відбуваються два паралельних процеси – глобалізація та інтеграція, і однією із фундаментальних праць з проблем глобальної інтеграції є монографія Лук'яненка Д. [3]. Краснова І. у дослідженні [4] виокремлює фінансову інтеграцію як невід'ємну складову глобалізації, проте пов'язує її з фінансовими ринками, що звужує розуміння інтеграції та її функціональне призначення. Значна частина наукових праць українських вчених присвячена впливу фінансової глобалізації на соціально-економічні процеси. Зокрема, питання ризиків фінансової глобалізації та її впливу на бюджету систему розкриває Онищенко С. [5]. Проблематика наслідків фінансової глобалізації висвітлена у працях Харун О. [6], Житар М. та Сосновської О. [7]. Попри наявні дослідження фінансової глобалізації, проблематика глобальної економічної інтеграції та формування її фінансового виміру залишаються недостатньо розкритими, що дає підстави для продовження наукових досліджень.

Мета статті – обґрунтувати сучасний фінансовий вимір глобальної економічної інтеграції та

визначити основні його складові, а також провести оцінку інституційного середовища глобальної економічної інтеграції із ідентифікацією позицій країн.

Результати дослідження. Глобальна економічна інтеграція та її вектори в сучасних умовах формуються не лише під впливом лібералізації торгівлі та розширення залучення країн у глобальні ланцюги доданої вартості. Фрагментація глобального простору настільки викривила наслідки глобальної інтеграції, що її імпульс сповільнився порівняно із кінцем ХХ ст. У ХХ ст. заклики до формування справедливого глобалізованого світу розширили права та участь країн, що розвиваються у світогосподарських процесах. Безперечно, це так, якщо розглядати світову динаміку, проте сучасна архітектоніка глобальної економічної інтеграції побудована таким чином, що завжди присутнє ядро і периферія країн. Під впливом глобальних викликів і загроз ці процеси лише поглибилися, бо глобальна економічна інтеграція є багаторівневою та відкритою системою, яка, тим не менше, не є чітко ієрархічною. Виокремимо основні виклики та загрози глобальній економічній інтеграції (табл. 1), бо, якщо до викликів можна швидко адаптуватися, то загрози здатні порушити інтеграційні процеси та мають довгостроковий негативний вплив.

Традиційно інтеграція проявляється у взаємопов'язаності торговельних потоків, фінансових систем, виробничих ланцюгів та інституційних механізмів. Як зазначає професор О. Білорус, «розвиток постіндустріальної цивілізації об'єктивно

неможливий без наявних глобальних мереж товарних і фінансових ринків, а також інформаційних систем, без розширеного відтворення капіталізованих інтелектуальних ресурсів» [1]. Проте під впливом глобальних викликів і загроз глобальна економічна інтеграція все більше формується як блокова або регіональна. Особливо це стає помітно під зростаючим впливом фінансових чинників, які трансформувалися у детермінанти та визначають фінансовий вимір інтеграції. Він охоплює фінансову відкритість (де юре), реальну інтеграцію фінансових ринків через транснаціональні взаємодії, а також ширші процеси фінансової глобалізації, що супроводжуються зростанням вразливості до ризиків фрагментації. У наукових дослідженнях окрім регіональної інтеграції, науковці виокремлюють і міжнародну мікроінтеграцію, тобто компаній [3].

У науковій літературі термін «фінансова інтеграція» є доволі поширеним і під ним, як правило, розуміють злиття ринків та взаємну інтеграцію. Такої думки дотримується українська дослідниця І. Краснова, адже це поняття як «об'єктивний і системний процес розвитку фінансових ринків характеризується поглибленням і переходом у нову якість взаємозв'язків і взаємозалежностей між сегментами ринками та всіма акторами фінансово-економічних відносин в умовах розвитку лібералізаційних процесів, концентрації капіталу, новітніх засобів телекомунікацій, інформаційних технологій» [4]. Погоджуємося, що фінансова конкуренція має багато переваг через лібералізацію руху капіталу,

Таблиця 1

Виклики та загрози глобальній економічній інтеграції

Виклики глобальній економічній інтеграції	Загрози глобальній економічній інтеграції
Обмежена керованість інтеграційних процесів – відсутність єдиного центру прийняття рішень у глобальній економіці	Дезінтеграційні стратегії держав – свідоме згортання участі в глобальних процесах
Інституційна несумісність економічних систем – різні моделі держави, ринку та регулювання	Геоекономічні конфлікти – використання торгівлі, інвестицій і фінансів як інструментів тиску
Структурна нерівномірність розвитку учасників, в тому числі цифрова нерівність	Політизація міжнародних економічних відносин, коли економічні рішення підпорядковуються політичним цілям
Зростання складності глобальної координації через багаторівневість акторів і правил	Порушення торговельних, фінансових і виробничих потоків
Обмеженість універсальних правил, неможливість ефективного їх використання для усіх акторів при їх значній асиметрії	Системні фінансово-економічні кризи та висока швидкість поширення шоків у глобальному просторі
Внутрішні соціально-економічні напруження та поглиблення конфліктів між вимогами інтеграції та національними інтересами	Зростання глобальної нерівності та концентрація вигод інтеграції у вузькому колі країн
Інституційна крихкість глобальних домовленостей та криза довіри	Ерозія міжнародних економічних інститутів
Неможливість повної універсалізації моделей розвитку країн	Фрагментація світової економіки
Низька стійкість та адаптивність міжнародних виробничо-логістичних мереж.	Вразливість глобальних ланцюгів постачання
Дисбаланс між відкритістю та безпекою	Прихований протекціонізм
Завищені вимоги екологічної стійкості та кліматичної адаптації	Екологічне навантаження на економічні системи

Джерело: складено автором

проте країни по різному залучені до цих процесів. Тому інтеграція не повинна розглядатися виключно з позицій отримання переваг, бо фінансові детермінанти мають нелінійний вплив на економічну інтеграцію, і фінансова відкритість має також межу, після якої інтеграція перетворюється в залежність, впливаючи на економічний суверенітет країн. У той же час, в науковому обігу використовують і поняття «фінансова глобалізація», яку, на нашу думку, не слід ототожнювати з фінансовою інтеграцією. Фінансова глобалізація відображає процес розширення взаємодії національних фінансових систем та їх залучення у глобальну фінансову систему, тоді як фінансова інтеграція відображає ступінь взаємодії фінансових ринків країн та їх конвергенцію, залежить від інституційних умов та регуляторної політики. У науковій літературі для оцінки фінансової глобалізації використовують показники фінансової глобалізації як складову Індексу глобалізації [8], власне, це простежується і у наукових дослідженнях впливу фінансової глобалізації, наприклад, на економічний розвиток, на людський розвиток через технологічні інновації [9]. Разом з тим, варто враховувати, що фінансова глобалізація може мати і негативний вплив на національні економіки [7], а також дуальний вплив на глобальні процеси [5]. Професор З. Луцишин також вказує на існування асиметрій фінансової глобалізації та її негативних наслідків, водночас, це пояснюється тим, що «світовий фінансовий ринок у ході посилення глобалізації економіки набуває справді всесвітнього характеру. Змінився традиційний склад факторів виробництва. Тепер до них долучилася інформація як могутня і в багатьох випадках основна умова вирішення економічних, соціальних і політичних проблем» [2]. Вчені Т. Повод та Н. Адвокатова, оцінюючи тенденції фінансової глобалізації, основний фокус зосереджують саме на фінансових ринках [10].

Таким чином, фінансовий вимір глобальної економічної інтеграції охоплює три взаємопов'язані між собою процеси, які характеризують ступінь залученості національних економік до світових фінансових процесів, в тому числі і через їх відкритість до інтеграції, тому враховує як інституційно-правові умови здійснення фінансових операцій, так і масштаби та інтенсивність залучення країн в процеси фінансової глобалізації. Тому фінансова інтеграція та фінансова глобалізація є елементами фінансового виміру глобальної економічної інтеграції. Для оцінювання фінансового виміру глобальної економічної інтеграції важливо аналізувати кожну складову, адже ключові індикатори для них є різними.

Фінансова відкритість відображає інституційні умови руху капіталу, фінансове середовище. Для її оцінювання слід використовувати два показники: субіндекс Економічної свободи – Фінансова свобода та Індекс Chinn–Ito (КАOPEN) [11]. Індекс Chinn–Ito є агрегованим показником, який відображає регуляторні обмеження відкритості національних фінансових систем для міжнародного руху капіталу, тобто формальні правила доступу, в тому числі валютні

обмеження, контроль за рухом капіталу та ін. Індекс демонструє значні асиметрії між країнами, що вчергове підтверджує нерівні умови залучення країн у процеси глобальної інтеграції. Хоча частина спостережень (рис. 1) у центральній ділянці наближена до лінії теоретичного нормального розподілу, суттєві розбіжності на нижніх і верхніх квантилях свідчать про неоднорідність фінансових режимів між країнами. Країни із розвинутою економікою мають відносно високі значення даного показника, що вказує на ліберальні інституційні режими регулювання руху капіталу та мінімальні формальні фінансові обмеження. Разом з тим, є велика група країн, в яких зберігаються жорсткі механізми контролю за транскордонними фінансовими потоками. Як зазначають дослідники, «глобальна фінансова система функціонує у проміжному стані між класичною трилемою та «лемою» Обстфельда, а інструменти економічної політики, зокрема контроль за рухом капіталу, зберігають свою ефективність, особливо для країн з ринками, що формуються» [12]. Тобто, будучи залученими у глобальні інтеграційні процеси, країни можуть використовувати інструменти контролю для зменшення зовнішніх ризиків.

Фінансова інтеграція у фактичному вимірі (*de facto*) відображає реальний ступінь залученості національних економік до міжнародної фінансової системи, незалежно від того, яким є рівень фінансової відкритості. Ключовими індикаторами при оцінці фінансової інтеграції можуть бути: Net foreign assets (% of GDP), Foreign direct investment, net inflows (% of GDP), Portfolio equity, net inflows (current US\$), Net capital account (current US\$), External debt stocks (% of GNI), які є у статистичній базі Світового банку [13] для більшості країн світу, що дає реалістичне відображення фінансової інтеграції. Ця складова глобальної економічної інтеграції демонструє рух фактичних потоків капіталу та взаємодію фінансових ринків. Зростання транскордонних фінансових потоків є підтвердженням мобільності фінансових ресурсів та взаємозалежності фінансових систем. Активну роль у цих процесах відіграють банківські установи.

Попри відносну стабільність на фінансових ринках, експерти Міжнародного валютного фонду виділяють кілька точок ризику для глобальної фінансової стабільності [14]: інвестори можуть недооцінювати ризики, які мають макроекономічне обґрунтування, і спостерігається зростання цін на ризикові фінансові активи попри фінансову нестабільність; неврахування негативних ефектів від зміни тарифів; структурні зміни на валютних ринках; «зміщення боргового навантаження у бік державного сектору внаслідок зростання глобальних бюджетних дефіцитів, що стимулює активні обсяги емісії суверенних облигацій. Хоча така тенденція зменшує залежність від боргу, номінованого в іноземній валюті, вона водночас може породжувати нові вразливості, зокрема через посилення взаємозв'язку між банківським сектором і державними фінансами» [14]; зростання активності небанківських фінансових посередників

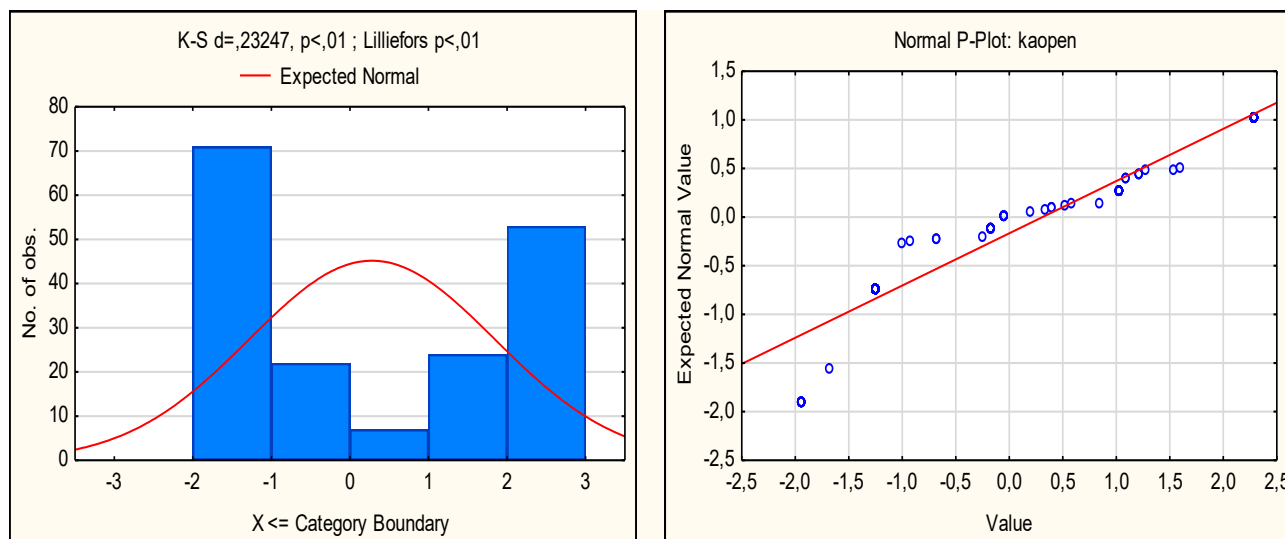

Рис. 1. Розподіл країн за Індексом Chinn–Ito (2023 р.)

Джерело: побудовано автором засобами STATISTICA за даними [11]

(NBFІ), що послаблює роль банків у фінансовій системі і посилює міжсекторальні зв'язки. За дослідженням Ради з фінансової стабільності (Financial Stability Board, FSB) у 2024 р. зростання NBFІ становило 9,4%; «обсяг активів небанківських фінансових посередників досяг 51% сукупних глобальних фінансових активів. Зростання спостерігалось в усіх підсекторах NBFІ, при цьому найбільш динамічним залишався сегмент «інших фінансових посередників» (Other Financial Intermediaries, OFIs), активи якого зросли на 11,3%» [15].

Незважаючи на оптимістичні прогнози щодо відновлення економічного зростання, за даними ЮНКТАД, відбувається сповільнення інвестиційної активності в світі, в тому числі, й через укладення інвестиційних угод. Так, «у 2024 році глобальні обсяги прямих іноземних інвестицій (ПІІ) скоротилися на 11% і становили близько 1,5 трлн дол. США, що другий рік поспіль означає зниження інвестиційної активності» [16]. Практично усі регіони світу відчули зміни, але якщо для країн Європи відбулося падіння на 58%, то для Північної Америки характерним було зростання ПІІ на 23%, для країн Африки – на 75%.

Особливістю глобальної економічної інтеграції на сучасному етапі є не лише асиметрії соціально-економічного розвитку країн, яку часто вимірюють через макроекономічні показники, а також відсутність єдиних передумов інтеграції. Як правило, це різне інституційне середовище, яке не дає можливості країнам отримати переваги від інтеграційних процесів, тому вигоди для різних країн є неспівмірними. Проаналізуємо умови глобальної інтеграції країн на основі аналізу інституційних та економічних умов. Щодо економічних умов, то для оцінювання було обрано показник ВВП на одну особу (ПКС, поточні міжнародні долари), який не визначає рівень відкритості країни, її залученість у глобальну інтеграцію, проте як макроекономічний показник

використовується для порівняння економічного розвитку та рівня життя між країнами [17]. Інституційний блок складається з наступних композитних показників, взятих із статистичної бази даних Світового банку (2023 р.): контроль корупції (відображає рівень відхилення контролю корупції в країні від середнього світового рівня, і чим більше значення, тим контроль сильніший), ефективність уряду (+2,5 найвища ефективність уряду), політична стабільність та відсутність насильства/ тероризму (високе значення показника свідчить про високий рівень політичної стабільності та низький ризик насильства і тероризму), якість регулювання, верховенство права (характеризує ступінь фактичного дотримання законів і рівень довіри до правових інститутів у суспільстві), голос і підзвітність (показує, наскільки громадяни можуть впливати на владу та вільно висловлювати свою думку) [18]. Першопочаткову вибірку дослідження сформувало 194 країни та два спеціальних адміністративних райони Китаю – Гонконг та Макао, які міжнародними організаціями розглядаються як самостійні економічні одиниці, бо вони мають власні економічні та фінансові системи, економічну автономію. Проведений кореляційний аналіз дав змогу побудувати кореляційну матрицю та виявити лінійні зв'язки між показниками (табл. 2).

Логіка нашого дослідження підтверджує те, що ВВП на одну особу хоч і корелює з іншими показниками, проте з меншою силою ніж інституційні показники; чотири показники формують ядро інституційного виміру (1; 3; 4; 6). Тобто, країни з ефективним державним управлінням відрізняються розвинутою системою якісного регулювання, верховенством права, високим рівнем контролю корупції. Політична стабільність залишається важливою складовою інституційного виміру, проте з економічними умовами має середню кореляцію. Як правило, вплив громадян на органи влади і формування суспільної думки є одним із проявів демократії, проте його

Кореляційна матриця показників інституційного середовища та ВВП на одну особу

	Control of Corruption	Political Stability and Absence of Violence/Terrorism	Rule of Law	Government Effectiveness	Voice and Accountability	Regulatory Quality	GDP per capita, PPP (current international \$)
Control of Corruption	1,000000	0,755501	0,941749	0,909232	0,795576	0,887839	0,696678
Political Stability and Absence of Violence/Terrorism	0,755501	1,000000	0,786941	0,729707	0,716583	0,688216	0,493946
Rule of Law	0,941749	0,786941	1,000000	0,942273	0,815363	0,928253	0,713350
Government Effectiveness	0,909232	0,729707	0,942273	1,000000	0,713926	0,940942	0,758665
Voice and Accountability	0,795576	0,716583	0,815363	0,713926	1,000000	0,761038	0,470047
Regulatory Quality:	0,887839	0,688216	0,928253	0,940942	0,761038	1,000000	0,773649
GDP per capita, PPP (current international \$)	0,696678	0,493946	0,713350	0,758665	0,470047	0,773649	1,000000

Джерело: побудовано автором засобами STATISTICA за даними [18]

вплив на економічний добробут не є значним; щодо інших показників, то тіснота зв'язку є значною, але нижча ніж у інших показників між собою. Це пояснюється тим, що не завжди демократична держава означає ефективне державне управління (рис. 2).

Аналізуючи обрані показники, проведено оцінку розподілу змінних за допомогою гістограм. Результати показують, що розподіли більшості показників

наближені до нормального, однак результати тестів свідчать про статистично значуще відхилення від нормального закону розподілу. Наприклад, розподіл ВВП на одну особу є сильно правосторонньо асиметричним, більшість економік зосереджені на ділянках із низькими значеннями показника (рис. 3).

З метою ранжування країн вибірки (із 196 країн та територій) та порівнювальності показників

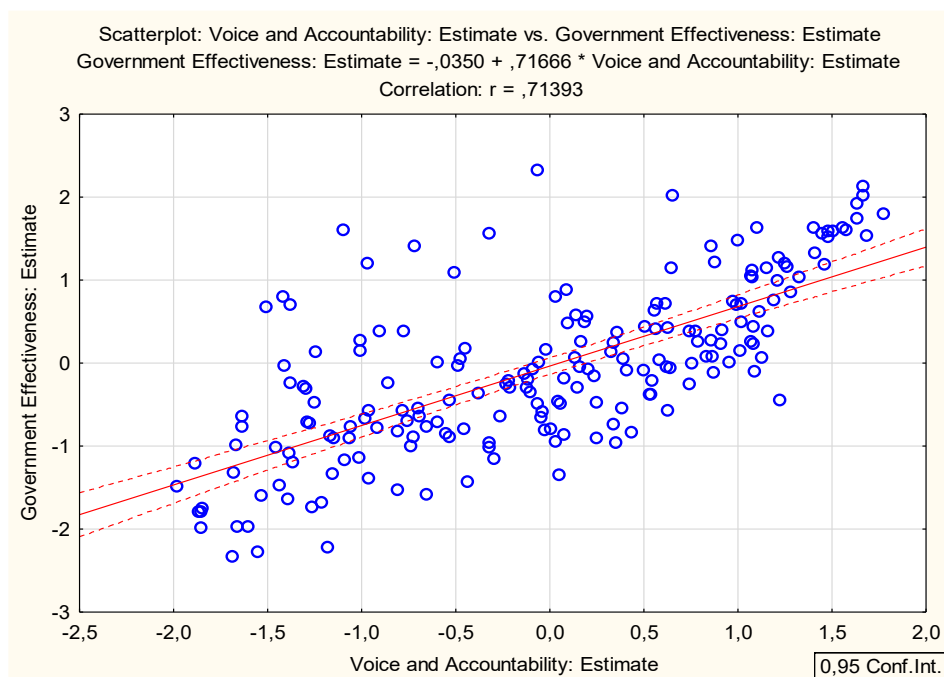
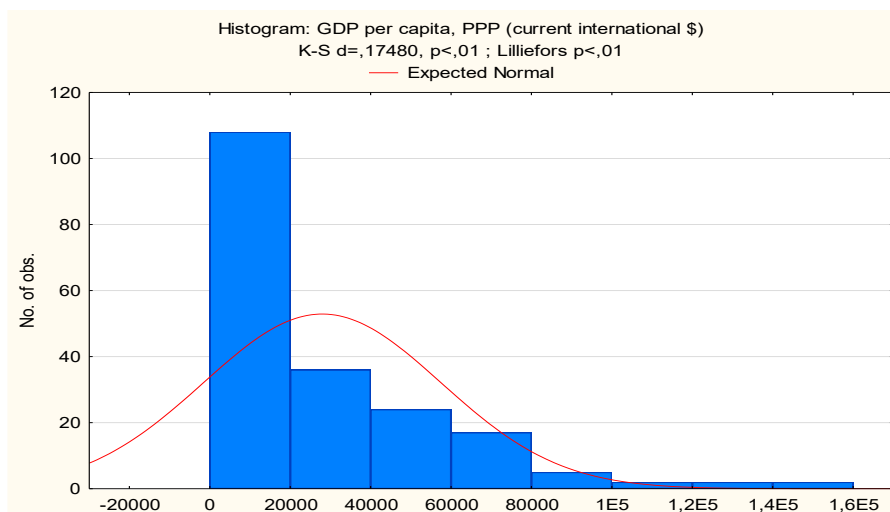

Рис. 2. Позиції економік за показниками «Голос і підзвітність» та «Ефективність уряду»

Джерело: побудовано засобами STATISTICA за даними [18]

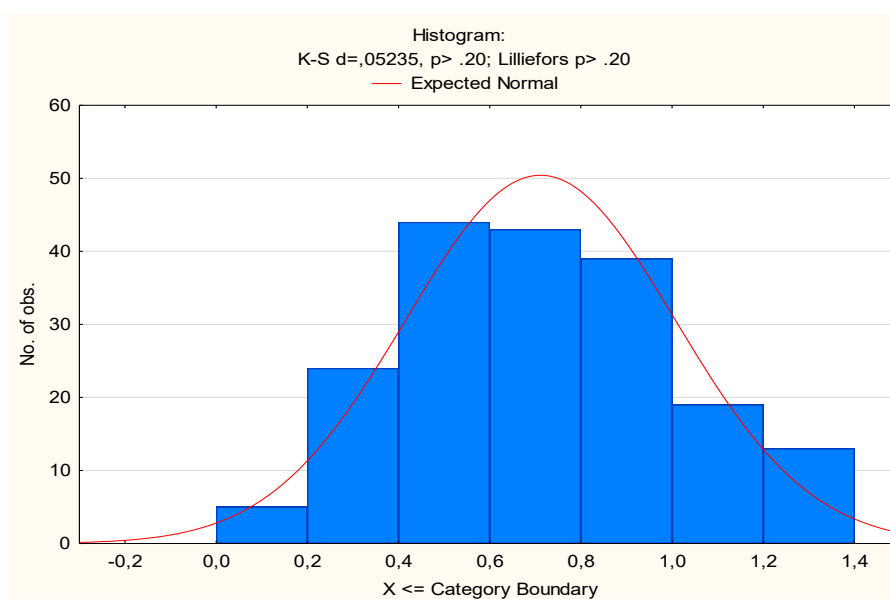
Рис. 3. Розподіл економік за ВВП на одну особу

Джерело: розраховано автором та побудовано засобами STATISTICA

проведемо їхню нормалізацію. Наступним кроком буде використання методу багатовимірного аналізу для визначення вагової середньої показників. Цей метод досить часто використовується у дослідженнях міжнародних організацій та при оцінюванні соціально-економічних процесів. Країни, для яких відсутні статистичні дані, були поетапно виключені з аналізу, тому у вибірці їх залишилося 187 (рис. 4).

За результати оцінювання чітко простежуються групи країн за рівнем інституційних та економічних умов глобальної економічної інтеграції. Таким чином, вибірку було поділено на чотири групи відповідно до квантилів розподілу середнього показника (табл. 3). Перший квантиль сформували країни із низьким рівнем інституційного середовища та економічного добробуту, зокрема, найнижчі позиції займають Сомалі, Судан, Афганістан, М'янма Лівія,

Центральноафриканська Республіка, Демократична Республіка Конго та інші. У цій групі країн найбільша варіація (коефіцієнт варіації 33,03) серед усіх груп, адже вибірка є досить неоднорідною, ймовірно через додатковий вплив економічних, демографічних або структурних факторів. У другому квантилі знаходяться країни, із значенням нижче середнього рівня інституційного середовища і економічного добробуту. Група є досить однорідною із коефіцієнтом варіації 10,32. До другого квантилю увійшли Уганда, Того, Єгипет, Україна, Туреччина, Сенегал, Індія та інші. У третьому квантилі коефіцієнт варіації є неменшим – 9,71%, що свідчить про однорідність групи. До неї увійшли переважно країни із середнім та високим рівнем доходу, країни з перехідними економіками, залежністю від окремих секторів економіки (наприклад, туризму) та підвищеною

Рис. 4. Розподіл економік за значенням вагової середньої показників

Джерело: розраховано автором та побудовано засобами STATISTICA

вразливістю до зовнішніх шоків. Значна частина групи представлена малими острівними державами та ресурсно-орієнтованими економіками. Четвертий кuartиль сформували економіки із найвищим рівнем інституційного середовища та економічного добробуту, коефіцієнт варіації в групі дорівнює 12,9%.

Таким чином, аналіз підтверджує, що неоднорідність інституційних та економічних умов інтеграції не забезпечує країни рівними можливостями для

інтеграції, тому у її фінансовому вимірі формується ядро країн, які характеризуються високим рівнем інституційного розвитку. Разом з тим, для країн не завжди досягнення економічного добробуту є пріоритетом в процесі глобальної економічної інтеграції, і часто вони намагаються створити таке інституційне середовище, щоб воно було сприятливе для руху фінансового капіталу, банківського сектору, інвестиційних потоків.

Таблиця 3

Групування економік за рівнем інституційного середовища та економічного добробуту

1 кuartиль		2 кuartиль		3 кuartиль		4 кuartиль	
1	2	3	4	5	6	7	8
Сомалі	0,034495	Уганда	0,302264	Монголія	0,43878	Багамські о-ви	0,599444
Судан	0,070159	Того	0,303173	Гаяна	0,439794	Польща	0,599553
Афганістан	0,083286	Узбекистан	0,306242	Йорданія	0,440301	Коста-Рика	0,600116
Лівія	0,094805	Гватемала	0,306927	Гана	0,443014	Палау	0,611187
М'янма	0,099903	Єгипет	0,309773	Сербія	0,447855	Сейшельські о-ви	0,611518
ЦАР	0,106878	Азербайджан	0,313965	Індонезія	0,448829	Маврикій	0,614497
ДР Конго	0,115034	Україна	0,327601	Руанда	0,454413	Чилі	0,619913
Гаїті	0,133542	Папуа Н.Гвінея	0,337434	Панама	0,466273	Кіпр	0,626225
Ірак	0,138348	Еквадор	0,343523	Північна Македонія	0,46693	Мальта	0,626655
Чад	0,148977	Кенія	0,346021	Албанія	0,46908	Італія	0,62913
Туркменістан	0,172167	Лесото	0,346569	Домініканська Республіка	0,471089	Барбадос	0,632751
Іран	0,175065	Непал	0,352446	Вануату	0,477464	Іспанія	0,641855
Бурунді	0,178284	Малаві	0,354533	Тринідад і Тобаго	0,478441	ОАЕ	0,642371
Малі	0,187924	Туреччина	0,359734	Ямайка	0,489163	Латвія	0,65519
Екваторіальна Гвінея	0,189555	Мексика	0,360005	Чорногорія	0,498373	Португалія	0,670645
Зімбабве	0,200095	Танзанія	0,360008	Тонга	0,505201	Словенія	0,678072
Ліван	0,207022	Кот д'Івуар	0,365745	Намібія	0,505736	Уругвай	0,679211
Таджикистан	0,207095	Боснія і Герцеговина	0,367001	Кувейт	0,506773	Катар	0,680761
Камерун	0,21909	Замбія	0,37318	Оман	0,507748	Бруней	0,685525
Пакистан	0,228726	Туніс	0,37407	Болгарія	0,50954	Республіка Корея	0,699406
Нікарагуа	0,231058	В'єтнам	0,374966	Бахрейн	0,510681	Литва	0,699789
Коморські о-ви	0,231759	Гамбія	0,375276	Саудівська Аравія	0,516977	Франція	0,705979
Білорусь	0,233009	Шрі-Ланка	0,38315	Фіджі	0,522589	Чехія	0,706891
Гвінея	0,23356	Парагвай	0,383522	Науру	0,524643	Макао, Китай	0,712151
Конго, Республіка	0,234217	Бенін	0,384517	Грузія	0,533683	Гонконг, Китай	0,716334
Гвінея-Бісау	0,235183	Тимор-Лешті	0,387483	Румунія	0,537009	США	0,718305
Ефіопія	0,235858	Перу	0,388099	Кірібаті	0,540723	Бельгія	0,731581
Нігерія	0,240715	Марокко	0,388103	Маршаллові о-ви	0,552404	Естонія	0,740791
Росія	0,252708	Сальвадор	0,38923	Угорщина	0,555681	Великобританія	0,745704
Джібуті	0,257137	Китай	0,392674	Мікронезія	0,55598	Японія	0,759527
Мозамбік	0,263019	Сан-Томе і Принсіпі	0,396178	Греція	0,558681	Сан-Марино	0,761557
Нігер	0,264888	Бразилія	0,40287	Малайзія	0,558956	Австрія	0,770957
Буркіна Фасо	0,266673	Філіппіни	0,404467	Тувалу	0,565832	Німеччина	0,776908
Киргизька Республіка	0,268231	Соломонові о-ви	0,40447	Гренада	0,567588	Андорра	0,78059

1	2	3	4	5	6	7	8
Мадагаскар	0,276163	Казахстан	0,406983	Кабо-Верде	0,569532	Канада	0,79241
Бангладеш	0,277455	Косово	0,407867	Бутан	0,572811	Ісландія	0,814459
Камбоджа	0,289152	Суринам	0,413428	Ботсвана	0,57729	Швеція	0,820727
Ангола	0,290036	Колумбія	0,415212	Сент-Вінсент і Гренадини	0,579153	Австралія	0,821838
Гондурас	0,291014	Молдова	0,423006	Антигуа і Барбуда	0,580002	Нідерланди	0,827498
Есватіні	0,292423	Сенегал	0,424939	Самоа	0,582882	Нова Зеландія	0,840567
Мавританія	0,293518	Вірменія	0,425891	Сент-Люсія	0,583267	Фінляндія	0,840937
Лаоська НДР	0,29547	Аргентина	0,427453	Хорватія	0,586134	Ірландія	0,865704
Габон	0,296345	Мальдіви	0,4296	Домініка	0,587358	Данія	0,875095
Ліберія	0,297194	Індія	0,432852	Сент-Кітс і Невіс	0,589869	Норвегія	0,879132
Болівія	0,298395	Таїланд	0,433714	Словацька Республіка	0,592381	Швейцарія	0,881728
Алжир	0,299157	Беліз	0,434226	Ізраїль	0,593801	Сінгапур	0,897394
Сьєрра-Леоне	0,30037	ПАР	0,435375				

Джерело: розраховано автором

Висновки. Глобальна економічна інтеграція під впливом системних ризиків зазнає структурних змін та викликів перебування у стані постійної асиметричності. Це потребує перегляду регуляторних підходів та врахування стану інституційного середовища. Дослідження засвідчило, що доцільним є формування багаторівневої моделі фінансового виміру глобальної економічної інтеграції із виокремленням фінансової відкритості, інтеграції та глобалізації, які пов'язані між собою, проте мають різні індикатори та по різному реагують на ризики. Проведене дослідження дало змогу розмежувати поняття фінансової відкритості, інтеграції та глобалізації. Під фінансовою глобалізацією запропоновано розуміти масштабність залучення національної економіки до світової фінансової системи, що дає змогу оцінити кумулятивний

ефект фінансової інтеграції та довгострокові глобальні фінансові зв'язки в процесі глобальної економічної інтеграції. За допомогою економетричних методів підтверджено існування значних асиметрій між країнами за показниками інституційного середовища і економічного добробуту. Тому фінансова лібералізація без належного інституційного підґрунтя посилює нерівність і вразливість національних економік, і для багатьох країн це може стати критичним чинником, зважаючи на низький рівень економічної інтеграції. У такому випадку, якщо тактично неможливо покращити інституційне середовище, країни мають обирати різновекторні інтеграції (або до окремих сегментів фінансового ринку, або за складовими фінансового виміру, тощо) відповідно до інституційної спроможності.

Список використаних джерел:

1. Білорус О. Г. Стратегічна альтернатива XXI століття: конвергентно-синергетичний ноосферний співрозвиток. *Фінанси України*. 2019. № 12. С. 7–19.
2. Луцишин З. Асиметрія та парадокс фінансової глобалізації. *Міжнародна економічна політика*. 2008. Вип. 1–2. С. 88–121.
3. Лук'яненко Д. Г. Глобальна економічна інтеграція: монографія. Київ: Нац. підруч., 2008. 220 с.
4. Краснова І. В. Сутність і структурні закономірності фінансової інтеграції у глобальному вимірі в контексті «недосяжної тріади». *Проблеми економіки*. 016. № 4. С. 205–215.
5. Онищенко С. В. Фінансова глобалізація як чинник впливу на бюджетну безпеку держави. *Науковий вісник Ужгородського національного університету. Серія: Міжнародні економічні відносини та світове господарство*. 2017. Вип. 12 (2). С. 50–55.
6. Харун О. А., Матюх І. А. Особливості та наслідки фінансової глобалізації в сучасних умовах. *Економіка і суспільство*. 2018. № 19. С. 69–73.
7. Житар М. О., Сосновська О. О. Вплив фінансової глобалізації на формування фінансової архітектури. *Економіка і організація управління*. 2019. Вип. 3. С. 39–50.
8. KOF Globalisation Index. URL: <https://kof.ethz.ch/en/forecasts-and-indicators/indicators/kof-globalisation-index.html> (дата звернення: 02.01.2026)
9. Nguyen My-Linh Thi. Financial globalization, technological innovation, and human development in Asean-6 countries: evidence from a panel VAR approach. *Research in Globalization*. 2025. Vol. 11. Artic. 100318. DOI: <https://doi.org/10.1016/j.resglo.2025.100318> (дата звернення: 15.01.2026)
10. Повод Т., Адвокатова Н. Сучасні тенденції фінансової глобалізації. *Таврійський науковий вісник. Серія: Економіка*. 2020. Вип. 3. С. 21–29.

11. Chinn Menzie D., Ito Hiro. The Chinn-Ito Index. A de jure measure of financial openness. 2023. URL: https://web.pdx.edu/~ito/Chinn-Ito_website.htm (дата звернення: 18.01.2026)
12. Ha J., Liu H., Rogers, J. Capital controls in emerging and developing economies and the transmission of U.S. monetary policy. *Policy Research*. 2023. Working Paper no. 10582, october. DOI: <https://doi.org/10.1596/1813-9450-10582> (дата звернення: 02.01.2026)
13. World Bank Open Data. URL: <https://data.worldbank.org/> (дата звернення: 27.12.2025)
14. International Monetary Fund. 2025. Global Financial Stability Report: Shifting Ground beneath the Calm. Washington, DC, October. URL: <https://www.imf.org/en/publications/gfsr/issues/2025/10/14/global-financial-stability-report-october-2025> (дата звернення: 09.01.2026)
15. Global Monitoring Report on Nonbank Financial Intermediation. 2025. *Financial Stability Board*. URL: <https://www.fsb.org/2025/12/global-monitoring-report-on-nonbank-financial-intermediation-2025/> (дата звернення: 09.01.2026)
16. World Investment Report 2025: International investment in the digital economy, UNCTAD. URL: <https://unctad.org/publication/world-investment-report-2025> (дата звернення: 15.01.2026)
17. What are international dollars? URL: <https://ourworldindata.org/international-dollars> (дата звернення: 15.01.2026)
18. Worldwide Governance Indicators. World Bank Group. URL: <https://www.worldbank.org/en/publication/worldwide-governance-indicators> (дата звернення: 09.01.2026)

References:

1. Bilorus O. H. (2019). Stratehichna alternatyva XXI stolittia: konverhentno-synerhetychnyi noosfernyi spivrozvytok [Strategic alternative in the 21st century: a convergent synergistic noospheric co-development]. *Finansy Ukrainy – Finances of Ukraine*, vol. 12, p. 7–19.
2. Lutsyshyn Z. (2008). Asymetriia ta paradoks finansovoi hlobalizatsii. [Asymmetry and paradox of financial globalization]. *Mizhnarodna ekonomichna polityka – International economic policy*, issue 1–2, p. 88–121.
3. Lukianenko D. H. (2008). *Hlobalna ekonomichna intehtratsiia: monohrafiia* [Global economic integration: monograph]. Kyiv: Nats. pidruch., 2008, 220 p. (in Ukrainian)
4. Krasnova I. V. (2016). Sutnist i strukturni zakonomirnosti finansovoi intehtratsii u hlobalnomu vymiri v konteksti “nedosiaznoi triady” [The Nature and Structural Regularities of Financial Integration in the Global Dimension in the Context of «Impossible Trinity»]. *Problemy ekonomiky – Economic problems*, vol. 4, p. 205–215.
5. Onyshchenko S. V. (2017). Finansova hlobalizatsiia yak chynnyk vplyvu na biudzhethnu bezpeku derzhavy [Financial globalization as a factor influencing the security of the state budget]. *Naukovyi visnyk Uzhhorodskoho natsionalnoho universytetu. Serii : Mizhnarodni ekonomichni vidnosyny ta svitove hospodarstvo – Scientific Bulletin of Uzhhorod National University. Series: International Economic Relations and World Economy*, issue 12 (2), p. 50–55.
6. Kharun O. A., Matiukh I. A. (2018). Osoblyvosti ta naslidky finansovoi hlobalizatsii v suchasnykh umovakh [Features and consequences of financial globalization in modern conditions]. *Ekonomika i suspilstvo – Economy and society*, vol. 19, p. 69–73.
7. Zhytar M. O., Sosnovska O. O. (2019). Vplyv finansovoi hlobalizatsii na formuvannia finansovoi arkhitektury [The impact of financial globalization on the formation of financial architecture]. *Ekonomika i orhanizatsiia upravlinnia – Economy and management organization*, vol. 3, p. 39–50.
8. KOF Globalisation Index. Available at: <https://kof.ethz.ch/en/forecasts-and-indicators/indicators/kof-globalisation-index.html> (accessed January 2, 2026)
9. Nguyen My-Linh Thi. (2025). Financial globalization, technological innovation, and human development in Asean-6 countries: evidence from a panel VAR approach. *Research in Globalization*, Vol. 11. Artic. 100318. DOI: <https://doi.org/10.1016/j.resglo.2025.100318>
10. Povod T., Advokatova N. (2020). Suchasni tendentsii finansovoi hlobalizatsii [Modern trends in financial globalization]. *Tavriiskyi naukovyi visnyk. Serii: Ekonomika – Tavria Scientific Bulletin. Series: Economics*, vol. 3, p. 21-29.
11. Chinn Menzie D., Ito Hiro. (2023). The Chinn-Ito Index. A de jure measure of financial openness. Available at: https://web.pdx.edu/~ito/Chinn-Ito_website.htm (accessed January 18, 2026)
12. Ha J., Liu H., Rogers, J. (2023). Capital controls in emerging and developing economies and the transmission of U.S. monetary policy. *Policy Research*, Working Paper no. 10582, october. DOI: <https://doi.org/10.1596/1813-9450-10582> (accessed January 2, 2026)
13. World Bank Open Data. Available at: <https://data.worldbank.org/> (accessed December 27, 2025)
14. International Monetary Fund. (2025). Global Financial Stability Report: Shifting Ground beneath the Calm. Washington, DC, October. Available at: <https://www.imf.org/en/publications/gfsr/issues/2025/10/14/global-financial-stability-report-october-2025> (accessed January 9, 2026)
15. Global Monitoring Report on Nonbank Financial Intermediation. (2025). *Financial Stability Board*. Available at: <https://www.fsb.org/2025/12/global-monitoring-report-on-nonbank-financial-intermediation-2025/> (accessed January 9, 2026)
16. World Investment Report 2025: International investment in the digital economy, UNCTAD. Available at: <https://unctad.org/publication/world-investment-report-2025> (accessed January 15, 2026)
17. What are international dollars? Available at: <https://ourworldindata.org/international-dollars> (accessed January 15, 2026)

18. Worldwide Governance Indicators. World Bank Group. Available at: <https://www.worldbank.org/en/publication/worldwide-governance-indicators> (accessed January 9, 2026)

FINANCIAL DIMENSION OF GLOBAL ECONOMIC INTEGRATION AND ASSESSMENT OF THE INSTITUTIONAL ENVIRONMENT

Summary. The study reveals the financial dimension of global economic integration in the context of global changes and fragmentation of the institutional environment. It is argued that global economic integration is a multi-level and open system, therefore it is vulnerable to challenges and threats. The main challenges and threats are systematised. The role of financial factors in integration processes is substantiated. The financial dimension of global economic integration is revealed and three interrelated structural elements are proposed: financial openness, financial integration, and financial globalisation. Existing approaches to understanding the essence and role of financial globalisation have been analysed, which has made it possible to formulate the author's understanding of this concept. It is argued that financial openness reflects the institutional conditions of capital movement and characterises the financial environment. The importance of using the Chinn–Ito Index (KAOPEN) for its assessment is emphasised. Countries are classified according to this index, which confirmed significant asymmetries between them. It has been established that countries with developed economies have liberal institutional regimes for regulating capital movements and minimal formal financial restrictions. A large group of countries has been identified in which strict mechanisms for controlling financial flows remain in place. Indicators have been proposed that make it possible to assess financial integration in actual terms (*de facto*). The following arguments are presented for the risks to global financial stability: firstly, investors' underestimation of potential risks; secondly, structural changes in currency markets and debt burdens; and thirdly, increased activity by non-bank financial intermediaries. An analysis is conducted of trends in global investment activity. Particular emphasis is placed on the problem of inequality in the institutional environment of globally integrated countries. The institutional and economic conditions of global integration of countries are analysed. Indicators of the institutional block are formed. The correlation analysis method is used to construct a correlation matrix and identify linear relationships between indicators. A visual assessment of the distribution of variables is performed using histograms. The objective of the present study was to divide countries into groups. To this end, a multidimensional analysis method was used to determine the weighted average of indicators. The results of the calculations were used to identify four quartiles of countries, and the characteristics of each group of countries were substantiated from the perspective of their involvement in global integration processes. The heterogeneity of institutional and economic conditions for integration was confirmed. It is imperative to acknowledge the necessity to enhance the institutional framework of nations in order to facilitate their effective participation in global integration processes, with a particular focus on the components of the financial dimension.

Keywords: financial globalisation, financial openness, financial integration, financial market, global economic integration, asymmetries, fragmentation of global space, global challenges and threats, institutional environment, economic well-being.

Дата надходження статті: 25.01.2026

Дата прийняття статті: 19.02.2026

Дата публікації статті: 09.03.2026